

Oponentský posudek na bakalářskou práci Petra Vaňka na téma Wozzek

Autor Petr Vaněk se v celkem stručně, přehledně a logicky strukturované bakalářské práci zabývá vztahem opery Albama Berga Wozzek (Woyzeck) a fragmentu dramatického textu George Büchnera. Jako inspirační zdroj se pro svoji režijně scénografickou koncepci rozhodl použít mimo jiné i slavnou inscenaci v Národním divadle z roku 1959, kterou režíroval F. Pujman s použitím výpravy Františka Trösterera.

Vaněk ve svém pojetí považuje za inscenační klíč pocit marnosti, existencionální méněcennosti, osudové předurčenosti a bezvýchodnosti. Pod vlivem atonální hudby Albama Berga u autora práce převládá pocit stísněnosti, tajemnosti, temnoty, deprese až s prvky hororu. Drama v hudebním zpracování hry mu připomíná pastové plochy barev od Williama Turnera, charaktery postav zase figurální kresby Egona Schiellého. Při práci na definitivní podobě se Vaněk rozhodnul využívat na podlaze tří šikem zajišťujících odtok používané vody a volí strukturu litého betonu, která působí jako scénotvorný prvek (a zřejmě plní i ryze praktickou funkci při práci s vodou). Prostor jeviště zužuje vysokými kachlíčkovými stěnami majícími evokovat pocit stísněnosti, tunelu, chodby, umývárny se sprchami vybavenými koupelnovými závěsy. Celý prostor je v zadní části uzavřen a překlenut pohyblivým mostem. V závěru se prostor otevírá do dlouhé chodby, využívaje tak prostoru zadního jeviště Národního divadla. Vše je barevně sladěno do mnoha odstínů vojenské šedi. Tomu odpovídá i kostýmní koncepce, která klade důraz na uniformitu s akcentem na barevný detail dle hierarchizace postav.

Moje hodnocení předložené bakalářské práce se bude možná zdát poněkud nesourodé s přehnaným důrazem na některé detaily, které ale vnímám jako důležité pro inscenování této opery. Některé praktické a technologické detaily mi v práci chybí, jiné bych potřeboval dovysvětlit. U návrhů bych chtěl důrazně upozornit na řešení stěn, a hlavně otvírání dveří, které se na návrhu otvírají dovnitř scény. Co na to šikmy? Předložené návrhy dále nekorespondují s písemným popisem otvírání dveří. Např.: „Jako velké dveře od výtahu rozevírá se nyní diagonálně dělená stěna do obou stran a odhaluje neskutečně dlouhou chodbu“. Dále mě zajímá, jaké konkrétní využití a v jakých scénách našel autor pro sprchy (aby nepůsobily pouze jako dekorace). Chybí mi také detailnější popis práce s vodou. Postrádám alespoň skicu půdorysu autorovy scénografie, u prezentace Trösterovy koncepce je dost důležitou a velmi názornou součástí této práce. Dále bych autorovi doporučil, aby si příště lépe pohlídal formátování textu (pokud se v prapodivném řádkování a používání mezer neskrývá nějaký skrytý vzkaz, který jsem pouze nepochopil).

Závěrem bych se rád zmínil, byť jen okrajově ke koncepci kostýmů, přestože asi nebyly hlavním předmětem této bakalářské práce. Zajímavě se mi jeví, pokud jsem to správně pochopil, trojedinost postavy Vojcka (Vojcek senior, blázen, a Vojcek junior). Myslím, že by pak potřeboval tři zpěváky, Vojcek-baryton, blázen-tenor a Vojcek junior-chlapecký hlas. Nápad, pokud ho takto autor zamýšlel, je určitě zajímavý. Koncepce s barevností kostýmů v odstínech vojenské šedi s akcentem barevného detailu podle sociální hierarchie a vycházející z vojenských střihů, různých druhů uniforem je jistě akceptovatelný. Dobře se o nich v práci čte, ale co jsem měl možnost vidět návrhy, tak nejsou zdaleka všechny, což mě mrzí. Dále jsem nepochopil, jak do Vaňkovy koncepce zapadá zvláštní kostým blázna lezoucího z kanálu s poklopem na hlavě nebo zrzavě chlupatého tambora připomínajícího kentaura v obrovských červených trenýrkách s otevřeným poklopcem ve vysokých vojenských botách. Zajímalo by mě autorovo vysvětlení. Jako dobré řešení se mi zdá tvarování – deformování postavy generála, s tímto sochařským přístupem při zachování původní barevné koncepce by asi bylo možné nadále pracovat. Klučina oblečený do vojenského mundúru, který je mu velký, tahající za sebou velkou vojenskou přílbu místo koníka mi přijde v dnešní době zvlášť aktuální. Přestože práce nenaplnila zcela moje očekávání po stránce zpracování návrhů, uvědomuji si, že jde o práci bakalářskou. Cením si na ní autorova nasazení a neotřelého pohledu na zadané téma. Práci doporučuji k obhajobě. Pokud bych měl práci hodnotit, navrhol bych C (v případě, že autor dovysvětlí výše zmiňované nejasnosti).

doc. Karel Glogr